

23

Q. B. V. D. O. M.
DISSERTATIO PHILOLOGICA,
SISTENS
OBSERVATIONES NONNULLAS
IN
VERSIONEM
SVECANAM
LOCORUM QUORUNDAM
SCRIPTURÆ SACRÆ
VETERIS TESTAMENTI;

QUAM,
ANNUENTE AMPLISS. FACULT. PHILOSOPH.
REGIÆ ACADEMIÆ ABOENSIS,

PRÆSIDE,
VIRO MAXIME REVERENDO *atq.* CELEBERRIMO,
D: NO ISAACO ROSS,
L. L. O. O. PROFESSORE REG. & ORD.

DIE XXIII. AUGUSTI, ANNI MDCCCLX.

L. H. Q. S.

Pro GRADU,
AD PUBLICUM EXAMEN DEFERT
GEORGIUS HELSINGIUS, Henr. Fil.

WIBURGENSIS.

ABOÆ, Impressit Direct. & Typogr. Reg. Magn. Duc.
Finland, JACOB MERCKELL.

Hög-Åreborna och Dnygd-Ådla
Fru Probstinna,
**Fru CATHARINA
HELSINGIA,**
Född FANT,

Min Huldaste Moder!

Som den Moderliga huldhed, hvilken I, Min käraste Mor, stände
se lätit mig wederfara, är af den egenfkap och märde, att hon
af mig aldrig som sig borde och tillfyllest kan afslödras och bepris-
fas; så är och den samma för mycket betydande, at af mig, vid
detta tilfälle, med stillatigande kunnna förbigås.

Eder omsorg för min wälfärd var nog stor och ögonfrenlig, medan
en hald och wärande Far ännu tog del uti Edra bekymmer om min
och mina. Systons upfostran; men har blifvit mycket större och känne-
barare, sedan ett bissert öde berövade mig en så högt wördad och åfskans-
wärde Faders öma omvärdnad. Ty alk ifrån den tiden hafwen I,
Min Huldaste Mor, bendaget warit pimtäkt, att göra denna öma saknad
för mig ju längre ju mer drägelig, medelst det I fruktigt tilldelat mig
en så ymnig och dryg påtästring, som osta ej kunnat afslöpa utan Edar e-
gen märkliga känning.

Undra dersöre ej, Huldaste Mor, att jag i barnslig ödmjukhet up-
offrar Eder närmarende ringa Academissa Arbeta, när jag endast har att
tillstřiswa en my Eder godhet, att det samma får tråda fram i dags-lhuset.
Tagen emot min väl ganska ringa dock af hjertat välminta gäfwa med
Moderligit wälbehag, icke som någon slags wedergällning för så mycken
hast möda och kästnad, utan som en liten underpant och wedermåle af
den rena barnsliga wördnad, tackshet och erkännsa, hvarmed jag, un-
der trogna böner för Min K. Mors långvariga och med all sifflönsklig
wälgöng uppsylda lefnad, intill döds-stund e framhärdar

Min Huldaste Moders

Lydigste son
GEORG H. HELSINGIUS.

Amplissimo atque Spectatissimo VIRO
D:no ABRAH. HARGILLANDERI

Officinae Nitrariæ per Provincias Nylandiam, Ta-
vastiam, Savolaxiam atque Careliam DIRECTORI
adcuratissimo,
ADFINI Honoratissimo.

Plurimum Reverendo & Clarissimo VIRO,
D:no CAROLO ÖSTBERG,
PASTORI Ecclesiæ Jämsäensis meritissimo,
FAUTORI Certissimo, Åestumatissimo.

Plurimum Reverendo ac Praeclarissimo VIRO,
D:no Mag. NICOLAO AGANDER,
RECTORI Scholæ Trivialis Randasalmensis dexterri-
mo, nec non V. PASTORI in Idensalmi vigilantissimo,
PRÆCEPTORI meo olim fidelissimo, ADFINI fayissimo,
quovis honoris cultu prosequendo.

Plura omnino atque majora jamdudum existere Vesta in me benefi-
cia, Fautores exoptatissimi, quam ut iisdem fatis digne prædicandis
nendum compentandis parci me esse putem. Ille vero aliquod vicissim
exstet pletatis in Vos meæ atque gratissimi animi documentum; præsentes
Incubrations Academicas qualescumque nominibus Vestris dicatas esse volui.
De cetero, vota pro omnigeno atque perenni Vekuo Vektorumque flore
nullo non tempore fundam calidissima, quoad vixerò, permanfurus

*Amplissimi & Plurimum Reverendorum
NOMINUM VESTRORUM*

cultor observantissimus
GEORGIIUS H. HELSINGIUS.

Clarissimo Philosophiae CANDIDATO,
D:no GEORGIO HELSINGIO,

HENRICI FILIO,

S. & O.

ADFINI HONORIS

Quod & Patis Tui, Viri, dum viveret, Admodum Reverendi atque
Præclarissimi, maxima in me beneficia, & Tuum erga me stu-
dium exigunt, libenter facio, ut ex Tua existimatione, quam ge-
neris splendore morumque innocentia non minus, quam eruditis
exercitationibus philologicis meruisti, jucundissimam delectationem percipi-
am. Et quanquam præmaturus Patris Tui excessus plurimum doloris
adferat, præsertim, quod ex rebus Tuis bene gestis jam nullam ipsi ca-
pere licet voluptatem; credo tamen DEUM, rebus humanis gravissimum
virum subduxisse, ut dubitare licet nemini, ex fama eruditionis & mo-
destiae Tux haud vulgaris, immortalem ipsi constare nominis gloriā;
Vehementer quoque lætor, Matrem Tuam, lectissimam optimamque Fe-
minam, laudibus Tuis interesse. Quæ quidem attigi, non doloris reno-
vandi cauſa, sed & amoris testificandi, & Tui inflammandi. Tua nam-
que, Mi HELSINGI, præcipua est felicitas, quod in factis majorum Tu-
orum, per longum admodum temporum tractum, profundæ eruditionis oc-
currant lumina. Gratulor itaque Tibi, Te Tuis egregiis doctisque lucu-
brationibus, magnam his attulisse lucem & dignitatem, quo ipsorum me-
ritorum gloria immortalē memoria retineatur. Quod reliquum est, DEUM
precor, ut honores Academicos, ceu laborum & industriae fructus propediem
conferendos, Tibi prosperos, maximoque Reipublicæ emolumento esse ju-
beat! Quoad vixerō, manēbo

Nominis HELSINGIANI observantissimus,

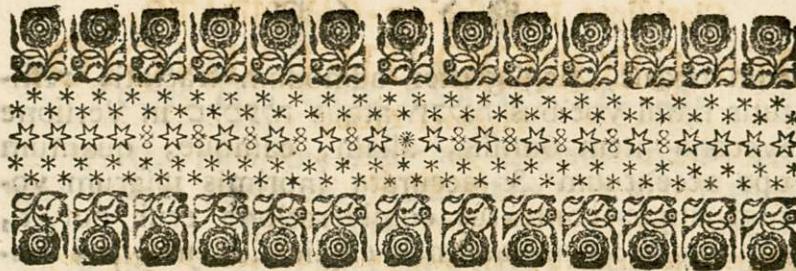
Tuique,

Clarissime Domine CANDIDATE,

Scribebam in Jämsi
Die XX. Julii, Anni MDCCLX.

Studioſissimus

CAROLUS ÖSTBERG.

I. N. J.

Locus I. Gen. VI: 16.

אתה תעשך לתחה
ואל-אמח הכלנה מלמעלה

Vers. Svec. Et fenster skal tu gjöra
ther ofwan uppå/ en aln stort.

Nostra Emendatio: Ett fenster shall du gjöra på
Arken/ och fullkomna honom en alt ofwan om det
samma.

Verba hæcce cum in se nihil fere habeant
difficultatis, vitium quoque versionis Svecanæ a-
deo sit manifestum, ut attentum quemvis lecto-
rem primo aspectu non possit non offendere;
paucissimis tantummodo præcipua illa, quæ heic
emendanda nobis obvenere, sigillatim illustrare
conabimur. I:mo Vocabulum לתחה in textu di-
serte obvium, sed ab interprete Svecano præter
meritum omissum supplevimus. Deinde, totius fe-
re sequentis hemistichii, ab interpr. Svec. tum qua
accentus, tum qua ordinem ac significatum vo-

A

cum

eum textus, negligenter admodum tractati, restitutis simul vocibus תְּכִלָּה מִלְּמֻעָה in Versione Svecana item omissis, aliam, eamque, quantum ope accentuum & accurata in primis ipsarum vocum atque contextus consideratione erui potuit, genuinam suppeditavimus explicationem; quæ Latinae translata huc fere redit: *Lumina facies arcæ & ad cubitum consummabis illam sursum versus.* Neque vero moveat quemquam, quod sic recedere nos significemus a vulgari interpretum sententia, quorum plerique, (exceptis Versionibus Danica atque recentiori Fennica, quæ nobiscum faciunt) cum Versione Arab., quæ hunc fere in modum habet: *Et lumina fac arcæ, & ad cubitum perficies illa* NB. *a summitate,* Verbum תְּכִלָּה ad præced. יְהֹוָה rejicientes, distantiam fenestræ a summitate vel tecto arcæ directe heic designari falso putant. Præstabit etenim, si, quemadmodum recte omnino observarunt Versiones illæ modo laudatæ, illud תְּכִלָּה cum affixo tertiaræ personæ ad vocem proxime præced. לְהַבָּה simpliciter referatur, τὸ vero מִלְּמֻעָה proprius suus atque genuinus significatus tribuatur, quod quidem, bene notante Stockio in Clav. L. S. V. T. p. m. 815, & 816, ut particula usurpatum, speciatim denotat *super, sursum, superne, altius,* & quæ sunt ejus generis alia. Quid? quod recepta hac expositione, distantiam simul fenestræ a summitate vel tecto arcæ, indirecste licet, determinari, quilibet, vel me non monente, videt.

Locus II.

Locus II. Gen. XXVIII: 21, 22.

21. וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל־כֵּתַת אֱלֹהִים וְהִיה
בָּהּ יְהוָה לִי לְאֱלֹהִים: 22. וְהִאֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר
שָׂמַחַי מִצְבָּה יְחִיה כִּתְּה אֱלֹהִים

V. S. V. 21. Och (om GUD) förer mig med
fred åter hem igen til min fader; så skal HERREN
vara min GUD. V. 22. Och thenne stenen/ som
sag uprest hafwer til en wård/ skal warda et GUDs
hus.

N. E. V. 21. Och i fall jag kommer med fred
(d. å. lyckeligen) åter till min Faders hus/ och om
HERREN (ståedes) är min GUD (d. å. gör mig
nådigt bistånd); V. 22. Så skall denne stenen/ som
jag stållt till ett minnesmärke/ blixtva ett GUDs
hus/ m. m.

Ob sequentes in primis rationes versionem Sve-
canam præsentis loci hoc modo emendavimus.
imo, Si, uti placet Luthero, quem, ut fere solet,
sequitur interpr. Svecus, apodosis voti Jacobæi in-
cipiat ab hisce verbis: וְהִיְה֙ לִי לְאֱלֹהִים
ita vertunt: *Tum erit Dominus mibi in DEUM;*
non posset non durus hic ne dicam impius inde
deduci sensus: quod scilicet religiosissimus patriar-
cha cultum DEI a conditione bonorum tempora-
lium sive mercedis suspendat, ut adeo, hac non
impleta nec ille consequatur; sequeretur etiam Ja-
cobum, si res ejus prospere non successissent, aut
ad atheismum prolabi voluisse, aut rem indiffe-
rentem ipsi fuisse Dominum pro DEO suo habere,

vel non. Et licet moneant hujus explicationis patrōni, votum hoc non agere de generali cultu DEI, quippe ad quem lege naturali obligabatur, sed de certo quodam & singulari cultu, qui consecratione loci dandisque decimis erat absolvendus: aut cum Seb. Schmidio ad h. l. faciant locutionem *comparativam*, quasi diceret Jacobus: *Eritis mihi magis DEUS*, h. e. devotius ac constantius te colam, quam unquam antea; Tamen nemo non videt, frustra ad ejusmodi expositiones, alias quidem laudandas, confugi, cum commodior multisque modis planior ultro quasi se offerat. *Deinde*, cum integritati sensus, tum puritati Linguæ Svecanæ melius consuli opinamur, si verba prioris hemistichii: *וְשָׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל־בֵּית אֱלֹהִים* simpli- citer reddantur h. m.: *Och i fall jag fömmer med fred åter til min Faders hus/* quam si, ut habet Versio Svecana: *Och (om GUD) förer mig med friid åter hem igen til min Fader.* Hoc vero facile nobis concedet, qui cogitaverit, præterquam quod in hac versione verba hæcce: *om GUD/* subintelligenda sint ex versu proxime antecedenti, sequentibus quoque hisce ab interprete Svecano superflue & præter necessitatem adhibitis: *förer mig/ hem/ igen/ nulla omnino in textu Hebræo exitare verba exacte respondentia.* Quod tamen vitium, cum ejus sit indolis, ut circa locutiones tantummodo commissum, ipsum sensum parum aut nihil mutet, inter minoris quoque momenti vide- tur esse referendum. *Porro*, quod ultima verba
versus

versus 21. ad protas in voti pertinere recte a nobis statuatur, & consequenter, demum ab initio versus 22. incipiendam esse apodos in, vel ex eo haud obscure constare existimaverim, quod, recte monumentibus Philologis quibusdam profundi judicii, in voto hoc vel memorando Gen. XXXI: 13. vel persolvendo C. XXXV: 1, 3, 7. proponatur tantum cultus externus, locique istius consecratio; unde primum est colligere Jacobum id modo votisse, minime vero DEUM, impletis demum conditionibus, sibi in DEUM futurum. Quibus 4:to accedit, quod versiones vetustas Samaritanam, Arabicam & Junio-Tremellianam &c. nec non, cum J. H. Michaëlis in not. Bibl. ad h. l., recentiorum interpretum Europæorum haud paucos, hac in re, nobiscum habeamus consentientes. 5:to Denique notamus, מִצְבָּה verius reddi minnes märke/ quam wärd; quia descendit a rad. inusitata מִצְבָּה, quæ in Niphal idem valet ac Latinorum stetit, constitit, erecle stetit: indeque מִצְבָּה proprie notat monumentum, vel statuam lapideam, erectam ad signandum locum memorabilem. C:fr Stockii Cl. L. S. V. T. p. 485.

Locus III. Deut. XXXII: 5.

T. O. שָׁחַת לֵי לֹא בְנֵי מִזְמָם רֹו עֲקָשׂ וְתַלְמָלֶה

V. S. Then afwoga och onda släckten är honom ifrå fallen; skamfläckar åro the/ och icke hans barn.

N. E. Skulle i honom (GUD/ se V. 4.) finnas

någon wrånghet? Eller skulle han förderfwat sna
vågar v. 4. vel, ut alii volunt, förderfwat Israel?
Ingalunda: Men hans barn åro sig selfwom stam-
fläckar / ja / en förvänd och illparig flägt.

Non quidem mirandum, dictum hoc, a ple-
risque jam antiquissimis interpretibus variis modis
explicatum, vel potius contortum, sub hac vitiosa
ac depravata forma, in Versionem quoque Svecan-
am irrepisse. Scopuli autem interpretum, secun-
dum Coccejum, hi præcipue fuerunt: 1.) *Quod*
תְּרֵשׁ pro verbo accipient, cum possit esse nomen, & qui-
dem substantivum, simile ei, quod occurrit Hos.
XIII: 9. licet cum affixo. Nec tamen dissimulan-
dum, quod optime etiam verbaliter hæc vox ex-
poni possit, ceu patet ex locis parallelis infra ad-
ducendis, quod & ante nos Starckus ad h. l. no-
tavit. 2.) *Quod נַ cum sequenti voce בְּנֵי conjun-*
gant, id quod vetat accentus distinctivus Tiphca;
neque obseruent vocem *תְּרֵשׁ* conjungi cum *נַ* per
Mercam, *נַ* vero distingvi a sequenti per accen-
tum Tébhír. 3.) *Quod non cogitent primum colon*
loqui de DEI damnati a populo justificatione per in-
terrogationem: quod tamen ex collatione versuum,
proxime antecedentis 4:ti, & consequentis inpri-
mis 6:ti, facillimo negotio percipere & potuissent
& debuissent. 4.) Denique, *quod affixum vertant*
reciproce, quam possint demonstrative. Porro, præ-
ter hoc, quod ordinem vocum textus præter ne-
cessitatem & contra accentus invertat, id quoque
Versioni Svecanæ vitio haud immerito verti pot-
est,

est, quod significatum *deserendi* vel *deficiendi*, ~~et~~
 ἀποστέλλει affingat tribuatque, quem tamen a nemine
 Lexico-graphorum, recentiorum saltem, quot no-
 bis consulendi data est facultas, eidem adscribi
 observavimus. E contrario autem Cel. Stockius,
 in Clav. Ling. S. V. T. pp. 1133, & 1134, bene
 monet, hanc vocem (posito quod pro præterito
 Piel habenda sit) non nisi *corrumpendi*, *perdendi*,
perperam vel *perdite agendi*, *perimendi* denique ac
interficiendi significatu, passim in Scripturis occur-
 rere. Nil itaque restat, nisi ut planam & facilem
 versionem, quam supra adduximus, adoptemus,
 quamque Latino idiomate haud incommode ita
 reddideris: *Num corruptionem intulit ei?* (sc. I-
 sraëli, coll. quoad constructionem cum ♀ Num.
 XXXII: 15. I. Sam. XXXIII: 10.) vel, ut placet
 Coccejo ad h. l. & in Lex. nec non Hillero Instit.
 L. S. p. 135. nominaliter, coll. Hof. XIII: 9. *cor-
 ruptio ipsi* (DEO v. 4.) *est?* *minime:* Potius filii e-
 ius sunt macula sua ipsorum, sunt generatio perversa
 atque contorsissima.

Hinc, cum Philologo laudatissimo M. Beckio
 (Disquisit. Hermen. p. 78.) mirari satis non pos-
 sumus, cur genuina bacce hujus loci *interpretatio*, a
 nemine fere *interpretum recentiorum acceptata*, &
 alicui *versioni inserta fuerit*. Neque tamen præter-
 eundum, hoc ipsum in renovata Versione Fenni-
 ca, quæ heic, haud ita pridem, in lucem prodiit
 publicam, & qua hunc, & qua alia loca quam
 plurima, felici omnino atque laudabili successu,

ab

ab illis, quorum inter erat, factum esse; idemque circa Verlionem etiam Svecanam, primo quoque tempore ut præstetur, non tantum optamus, sed & speramus.

Locus IV. Malach. II: 16.

כִּי־שָׁנָא שְׁלֹחַ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
וְכָסָה חַטָּאת עַל־לְבָבוֹשׁוֹ

V. S. Åst tu henne wred/ så skil tig ifrån henne/
säger HERREN Israels GUD; och gif henne en
klädnad för försmådelsen.

N. E. Eh (GUD se V. 4.) hatar skillnad/
säger HERREN Israels GUD: och skall oråträgdighet
betäcka hans (en oråttmålig öfvergifwares) kläd-
ning.

Nemo non videt, hæc verba in eo, quem amplexus est Interpres Svecus, sensu sumta, non modo illis S. S. locis, quibus repudium innocentis uxoris disertis verbis interdictur, (qualia sunt Deut. XXII: 19 - 29. Exod. XXII: 16.) aperte contradicere, sed & cum antecedentibus versus 14:ti & 15:ti, nec non consequentibus verbis versus eiusdem 16:ti collata, minus cohærere. Cum enim versu 14:to expresse dicatur, DEUM non posse sine tædio respicere ad sacrificia populi sui, quod perfide agant in uxorem sibi foederatam, moxque ad finem versus 15:ti sequatur: *cavete igitur vobis met ipsis, ne contra uxorem adolescentiae quis agat;* inopinato certe & ex abrupto textui velut intrusa
hæcce

3) 9 (3

hæcce cuilibet non possunt non videri verba: *Si o-
deris uxorem, dimitte eam, inquit Dominus DEUS I-
sraelis.* Nec est, quod dicas, hoc comma respice-
re ad tale quid, cuius mentio fit Deuter. XXIV:
1, 2, 3. quasi præstet uxorem dimittere, quam
invitam retinere & acerbe tractare; quum ex col-
latis dictis N:vi T:ti Math. XIX: 7, 8. Marc. X:
4, 5. satis evinci possit, quod DEUS, citato loco,
dimissionem uxoris exosæ non tam præcipiat,
quam certas gravesque ob cauſas, ad prævenien-
da scilicet majora incommoda atque mala, a duri-
tie Israëlitarum metuenda, permittat, vel potius
tolerare decreverit. Hæ proinde, si vel nullæ aliæ
obvenirent, difficultates efficiunt, ut ultro nos ad-
jungamus illis, qui a communi illa sententia rece-
dentes, comma hoc simpliciter ita explicant: *Nam
odit repudium, sive n̄ repudiare.* Operiet autem ini-
quitas vel, secundum Schmidum: *operis violentia*
velut amictus, Exod. XXI: 10. XXII: 26. Deut.
XXII: 12. *Vestem ejus.* Vel, ut placet Dn. J. H.
Michaëlis in not. Bibl. ad h. l. significantius: *Et
impius repudiator uxoris innocentis superinduet* (Deut.
XXII: 12.) *violentiam s. pænam hujus violentiæ*
(Hab. II: 17.) *super vestimentum suum;* velut tuni-
cam super indusium, aut exterius vestimentum su-
per interius. Vid. Ps. CIX: 18. Cum qua expo-
sitione conveniunt quæ habet A. b. Ezra: *Nam
DEUS odio babet, si quis dimittat mundam s. inno-
centem suam uxorem.* Rectissime etiam locum
hunc, in recentiori Versione Fennica, emenda-

tum esse observamus; Versionis vero Danicæ auctor, licet eundem, quam nos, agnoscat sensum prioris hemistichii, posterioris tamen paulo diversam tradit explicationem; scilicet integrum versum ita reddit: *Thi (HERren) bader, at man lader (sin huSTRU) fare, figer den HERRE, Israels GUD, skjönt band huuler den vold med si kläde,* &c. Verum collato loco nuper citato Ps. CIX: 18, elegantius magisque emphatice sensum exprimi existimamus, si modo allatam versionem hujus quoque posterioris hemistichii sequamur.

Sed heic vela contrahere temporis angustia, qua preminur, singularis jubet. A Tua igitur, B. L. æquanimitate mitiorem exspectamus censuram, si hisce non ut debuit, sed ut licuit, elaboratis finiamus.

SOLI DEO GLORIA!

MONSIEUR!

MONASIEUR

Les plus importantes & les plus utiles de toutes les choses sont véritablement l' erudition & la vertu. Or pour acquerir l'une & l'autre, il faut mepriser ses propres commodités, & soutenir les travaux les plus penibles. Ces précieux ornemens de la vie sont semblables à des Roses qui naissent entre des epines pointues. C'est pourquoi meritent une grande recompense tous ceux, qui en s'attachant aux sciences s'efforcent à surmonter

tous les obstacles, qu' ils trouvent dans le chemin, qui
mene au Parnasse. La savante dissertation, que Vous allez
publier, Monsieur, prouve suffisamment, combien Vous avez
employé Votre tems. * Vous montrez par là, que Vous êtes
un digne Héritier de la réputation, que Vos ancêtres se
sont acquis parmi les gens de lettres. Je ne saurois
donc m' empêcher de Vous temoigner, combien je suis sensi-
ble aux louanges, que le public Vous est redevable. Mais
ma plume est trop faible pour Vous marquer mes tendres
sentimens. Je Vous felicite seulement de la couronne de
lauriers, qu' Apollon Vous présente, digne recompense de
Votre industrie. Plait à Dieu, dont Vous expliquez main-
tenant la volonté, que Vous puissiez goûter toutes les pro-
sperités, que je Vous souhaite, étant du reste avec un
attachement parfait

MONSIEUR,

Vôtre

Très humble & très affectionné serviteur,
CHARLES GUSTAVE BÄHR.